

WOC

WORLD OF CONFERENCES

VII international scientific conference
Current questions of modern science
Tallinn
24-25.08.2023

Current questions of modern science

Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference

24-25 August 2023

Tallinn, Estonia

2023

UDC 001.1

BBC 1

VII International Scientific and Practical Conference «Current questions of modern science», August 24-25, 2023, Tallinn, Estonia. 30 p.

ISBN 978-92-44513-64-4

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.8297006>

Publisher: «World of Conferences»

Main organization: ESD GROUP

Editor: Tarmo Vesik

Layout: Asko Laar

The conference materials are in the public domain under the CC BY-NC 4.0 International license.

The publisher is not responsible for the materials published in the collection. All materials are provided in the author's edition and express the personal position of the participant of the conference.

The sample of the citation for publication is: *Kravchenko Oksana SOME ASPECTS OF MUSICAL-THEATRICAL WORKS OF IGOR HAYDENKO // Current questions of modern science. Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference. Tallinn, Estonia. 2023. Pp. 11-12. URL: <https://conference-w.com/>*

Contact information

Website: <https://conference-w.com/>

E-mail: est@conference-w.com

Content

Agricultural sciences

- Myrzabaeva G.A., Bekbauov M.D., Idrisova A.B.**
PROTECTION OF WHEAT FROM PESTS AND INFECTION OF WINTER WHEAT CROPS 4

Pedagogical sciences

- Oleg Vynnychuk, Oleksandr Sinyuta**
SPECIFICITY AND ALGORITHM OF CAREER GUIDANCE MANAGEMENT IN A PEDAGOGICAL UNIVERSITY ON AN ADAPTIVE BASIS 10
- Halyna Mykhailivna Gruts, Vozna Ulyana Ihorivna**
THE MAIN FACTORS OF THE FORMATION OF MULTICULTURAL ENVIRONMENT IN THE INSTITUTION OF GENERAL SECONDARY EDUCATION 15

Psychological sciences

- Hajiyeva Aysel Hikmet**
YOUTH MENTAL HEALTH AND FAMILY PROBLEMS 19
- Tetiana Pavlovna Sazonova**
MANIFESTATIONS OF UNDERSTANDING OF PORCELAIN SCULPTURE AS CREATION OF INFORMATIONAL SUBJECTIVE DISCOURSE 22

Technical sciences

- Assemgul Yerzhanova**
"GREEN" BUILDING WITH THE HELP OF BIM-TECHNOLOGIES 24
- Mukhtorov Dilmurod**
DETERMINING THE CHANGE OF PRODUCT MASS DEPENDING ON AIR TEMPERATURE AND AIR RELATIVE HUMIDITY 28

Pedagogical sciences

SPECIFICITY AND ALGORITHM OF CAREER GUIDANCE MANAGEMENT IN A PEDAGOGICAL UNIVERSITY ON AN ADAPTIVE BASIS

Oleg Vynnychuk

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Pedagogy and Management of Education*

Oleksandr Sinyuta

*Master's degree in 073 Management
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University*

СПЕЦИФІКА ТА АЛГОРИТМ УПРАВЛІННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ У ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

Олег Винничук

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти

Олександр Синюта

*магістрант спеціальності 073 Менеджмент,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка*

Abstract

The article is devoted to the problems of managing career guidance activities in a pedagogical university on an adaptive basis. The author emphasises the relevance of the problem under study and analyses certain issues of scientific developments. The essence of such concepts as: "professional interest", "professional orientation", "professional adaptation" and "management of vocational guidance activities on an adaptive basis". The definition of "management of vocational guidance activities on an adaptive basis" is given and the importance of using adaptive principles in such management is revealed. The peculiarities of management of vocational guidance activities at a pedagogical university are revealed and the algorithm of such management is outlined. Prospects for further research are the development of criteria for evaluating the effectiveness of management entities in the formation of professional adaptation of future teachers.

Анотація

Стаття присвячена проблемам управління профорієнтаційною діяльністю у педагогічному університеті на адаптивних засадах. Акцентовано на актуальності досліджуваної проблеми та проаналізовано окремі питання наукових розробок. З'ясовано сутність таких понять, як: «професійний інтерес», «професійна орієнтація», «професійна адаптація» та «управління профорієнтаційною діяльністю на адаптивних засадах». Подано дефініцію «управління профорієнтаційною діяльністю на адаптивних засадах» та розкрито значення використання адаптивних засад у такому управлінні. Розкрито особливості управління профорієнтаційною діяльністю у педагогічному університеті та окреслено алгоритм такого управління. Перспективами подальших досліджень є розробка критеріїв оцінювання ефективності діяльності суб'єктів управління щодо формування професійної адаптації майбутніх педагогів.

Keywords: vocational guidance, professional adaptation, management of vocational guidance activities on an adaptive basis.

Ключові слова: професійна орієнтація, професійна адаптація, управління профорієнтаційною діяльністю на адаптивних засадах.

Кожен ринок праці регіону має свої особливості, що безпосередньо впливає на запити роботодавців та потреби майбутніх працівників щодо формування фахових компетентностей. У цьому контексті готовність здобувача освіти до майбутньої професії є край необхідною умовою його подальшої професійної діяльності, оскільки це дає можливість компенсувати прогалини у знаннях ще під час навчання у закладах вищої освіти. Студенти педагогічних вузів стикаються з численними викликами, які можуть відштовхнути їх від обраної професії педагога. Незважаючи на високий статус і глибоку соціальну значущість роботи вчителя, багато молодих спеціалістів шукають альтернативи в інших, іноді менш престижних, сферах діяльності. Основні причини такої поведінки полягають у відсутності підтримки на початкових етапах кар'єри, недостатньому рівні заробітної плати, а також у високому емоційному навантаженні, яке супроводжує педагогічну діяльність. Відтак важливо конструювати систему управління профорієнтаційною діяльністю у педагогічному університеті на адаптивних засадах, тому що це допомагає враховувати індивідуальні особливості і потреби сучасної молоді, особливо в Україні у воєнний час. Адже врахування особистісних інтересів та потреб студентів сприяє підвищенню їхньої внутрішньої мотивації до професії педагога, що, у свою чергу, зменшує ймовірність відмови від вибраного напрямку. Адаптивний підхід дозволяє не лише відповідати на поточні потреби студентів, але й прогнозувати їх майбутні потреби, формуючи тим самим основу для їх довгострокового професійного розвитку, що може бути ключем до формування гнучкого, відкритого та ефективного освітнього процесу, який може відповідати на виклики сучасного світу і задовольняти потреби кожного студента.

У науковій площині підготовки до професійної діяльності уклалось достатньо багато термінів: *професійна компетентність, професійна придатність, професійний відбір, професійна самостійність, професійна культура, професійна обмеженість, професійна мобільність, професійна готовність, професійний інтерес, професійний розвиток, професійне навчання, професійна орієнтація* тощо. Більшість з цих понять належать до сфери підготовки фахівців у системі вищої та професійно-технічної освіти і пояснення до них можна знайти в Енциклопедії освіти [1]. Розглянемо такі важливі поняття: *професійний інтерес, професійна орієнтація, професійна адаптація та управління профорієнтаційною діяльністю*.

Професійний інтерес В. Лозовецька визначає як спрямованість особистості на оволодіння обраною професією у процесі усвідомлення її суспільної та особистісної значущості і привабливості, визначається у намірі глибше пізнати свою професію [1, с.732]. Професійний інтерес не є стійким явищем, він може змінюватись щоразу під час ознайомлення з іншими професіями, але є необхідним для формування професійної орієнтації [5].

Професійна орієнтація – це узагальнення поняття одного з компонентів загальнолюдської культури, що проявляється у формі турботи суспільства про професійне становлення підрастаючого покоління, підтримка й розвиток природних задатків, а також проведення комплексу спеціальних заходів, що сприяють професійному самовизначенню людини у виборі оптимального виду заняття з урахуванням її потреб і можливостей, соціально-економічної ситуації на ринку праці (Н.Л. Отрощенко) [3]. Дослідники розрізняють поняття *професійна орієнтація* і *професійне самовизначення*, оскільки перше поняття розглядають з об'єктивної сторони, а друге – з суб'єктивної.

Окремі автори наголошують на тому, що сьогодні потрібна «розробка нового законодавчого регулювання профорієнтації та залучення громадськості до створення ефективного комплексу профорієнтаційних заходів, орієнтованих на вирішення проблем людей, що або готуються вступити в трудове життя, або вже працюють, або мають проблеми вибору професії чи її зміни [4].

Професійна орієнтація здобувача освіти, на нашу думку, багатоаспектний комплекс професійно значущих якостей майбутнього працівника у сфері економічної, господарської чи суспільної діяльності, спрямованих на освоєння відповідних компетентностей відповідно до бажань, уподобань і сформованих здібностей здобувачів освіти для подальшого працевлаштування.

Професійна орієнтація, з точки зору дослідників, необхідна для саморозвитку стійкої мотивації до постійного навчання та дотримання одного вектору спрямування своїх зусиль щодо готовності до професії, здійснюється з метою забезпечення соціальних гарантій вільного вибору професій, форми зайнятості і шляхів самореалізації особистості в умовах ринкових відносин; досягнення збалансування між професійними інтересами людини, її психофізіологічними особливостями і можливостями ринку праці [Отрощенко 3].

Дослідники, розглядаючи психологічний аспект проблеми формування *професійної адаптації* звертають увагу на позитивний контекст цього питання, наголошуючи на тому, що певні риси людини «забезпечують її здатність до активного перетворення навколишнього соціального середовища з метою забезпечення умов для повноцінної самоактуалізації та розвитку, важливою складовою якого є професійна діяльність особистості» [6].

Відтак для розвитку професійного інтересу, професійної орієнтації, професійної адаптації важливим є фактор формування системи *управління профорієнтаційною діяльністю на адаптивних засадах*. Це поняття розглядаємо як інтегрований та адаптований процес управлінського впливу у закладі вищої освіти на здобувачів за допомогою різних заходів індивідуального, групового або колективного характеру з метою максимального наближення студентів до сфери майбутньої діяльності та акцентування на саморозвитку актуальних життєвих навичок. Адаптивні засади такого управління полягають у використанні відповідних управлінських заходів для посилення позитивного сприйняття педагогічної професії, подолання страху перед можливими кризовими ситуаціями та конфліктами, вироблення здатності дбати про своє фізичне і психічне здоров'я у процесі професійного саморозвитку на шляху педагогічної кар'єри.

О. Боднар розглядає такі принципи управління профорієнтаційною діяльністю: *принцип залучення всіх суб'єктів зовнішнього та внутрішнього освітнього середовища*, що зумовлює формування такої системи профорієнтаційної роботи, яка б органічно впливала від установок із сім'ї до цілеспрямованої роботи із центрами зайнятості; *принцип академічності* передбачає використання профорієнтаційного виховання на заняттях; *принцип наступності*, що визначає систему заходів, яка б передбачала відповідність змісту профорієнтації віковій категорії учнів; *принцип інтеграції вільного вибору учнів та потреб регіонального ринку праці*, що ставить завдання перед педагогами спрямовувати вибір учнів у русло нагальних потреб ринку праці; *принцип соціальної обумовленості* визначає цільову, змістовну, методичну й організаційну сторону управління у системі ступеневої профорієнтаційної освіти; *принцип каузальності (причинності)* визнає переконливими лише ті профорієнтаційні заходи, які можна багаторазово відтворити, отримуючи одні і ті ж результати; цей принцип забезпечить відхід від формалізму при організації профорієнтаційних заходів; *принцип педагогізації*, оскільки профорієнтаційна інформація повинна бути «педагогізована», тобто мати педагогічний супровід при плануванні цілей, підготовці учнів до роботи з інформацією [2].

Управління профорієнтаційною діяльністю у педагогічному університеті має декілька особливостей, які відрізняють його від інших закладів освіти. По-перше, у закладу загальної середньої освіти є просто ознайомлення з різними видами професій, а в університеті найважливішим є – переконання студентів не залишити цю професію, не змінити її на іншу. По-друге, специфіка базується на особливостях педагогічної освіти та потребах майбутніх вчителів, зокрема профорієнтаційна робота повинна допомагати молоді розуміти, чи є у них потрібні якості та мотивація для роботи у педагогіці, серед яких: терпіння, толерантність, педагогічний такт, комунікабельність та здатність сприймати однаково дітей з різним характером, світоглядом та здібностями. По-третє, важливо підготувати студентів до особливостей педагогічного процесу, до відповідальності та викликів професії, де вони будуть не тільки передавати знання, а й формувати світогляд, ціннісні орієнтації та соціальні навички своїх учнів. Це передбачає розуміння психологічних аспектів взаємодії з дітьми, володіння методиками активного навчання та диференційованого підходу до кожної дитини. Крім того, сучасний педагог повинен бути готовим до постійного самовдосконалення, вивчення нових технологій та мето-

дів навчання, а також співпраці з колегами, батьками та громадськістю для досягнення найкращих результатів у своїй професійній діяльності. Особливо важливо показати молоді переваги педагогічної діяльності, адже жодна професія не дає такого великого морального задоволення, адже діти люблять вчителя як рідну людину. Знання основ менеджменту є також важливим для педагогічних працівників не тільки в контексті профорієнтаційної діяльності, але й для ефективного управління навчальним процесом, роботою зі студентами та колегами.

Управління профорієнтаційною діяльністю у педагогічному університеті на адаптивних засадах здійснюється за таким алгоритмом:

аналіз ринку праці випускників, виявлення причин зміни професії педагога на іншу;

вивчення та аналіз професійних інтересів здобувачів освіти, групування професійних інтересів;

організація тренінгів та семінарів, які допоможуть майбутнім вчителям справлятися зі стресом, конфліктами і іншими викликами професії, та розуміння професійної орієнтації;

опитування майбутніх випускників щодо вибору місця праці, створення програм менторства для молодих вчителів, де досвідчені педагоги допоможуть їм адаптуватися до реального шкільного середовища;

надання інформації про можливості для професійного росту в межах педагогічної сфери, такі як становище старшого вчителя, методиста, директора тощо, проведення інтерактивних сесій з розглядом можливих кар'єрних траєкторій у вчителів, включаючи адміністративні посади, наукову роботу, роботу в міжнародних проектах тощо;

визначення суб'єктів управління процесом професійної адаптації майбутніх педагогів; утворення команди педагогічних лідерів;

окреслення механізмів та сили впливу на професійний вибір випускників; організація зустрічей з успішними педагогами, які можуть розповісти про своє перше робоче місце, перші труднощі та як їх подолали;

розробка програм стипендій, грантів або інших фінансових заохочень для тих, хто вирішує працювати учителем, аналіз інтелектуальних та матеріально-технічних ресурсів;

створення клубу випускників-педагогів в університеті, що буде підтримувати та допомагати одне одному після завершення навчання та розвивати професійну адаптацію;

організація заходів, конференцій, воркшопів, де акцентується важливість ролі вчителя в суспільстві.

укладання алгоритму проведення адаптаційних заходів; організація обліку заходів; здійснення моніторингу ефективності управлінських та виховних заходів;

впровадження в навчальний план окремих дисциплін модуля, який охоплює реальні випадки, ситуації та виклики педагогічної діяльності; це допоможе студентам краще розуміти, що їх чекає у майбутньому;

активна робота з місцевою владою та освітніми департаментами щодо підвищення заробітної плати, надання житла або інших соціальних гарантій для молодих вчителів;

розробка адаптаційних корекційного впливу на стійку мотивацію до отримання статусу педагога;

надання можливостей для залучення студентів до науково-дослідницької роботи, стимулюючи їхній інтерес до педагогіки як науки.

загальна експертна оцінка готовності здобувачів освіти до здійснення кар'єри в освітній галузі.

Ознайомлення студентів із специфікою педагогічної праці є критично важливим аспектом підготовки майбутніх вчителів. Педагогічна професія має свої унікальні виклики, відповідальності та особливості, які суттєво відрізняють її від інших сфер діяльності. На додачу, робота вчителя – це не лише передача знань, але й формування особистості учня, виховання його як повноцінного члена суспільства. Тому без реального розуміння цієї специфіки студент може стикнутися із невиконуваними очікуваннями та розчаруванням після вступу до професії. Включення в алгоритм управління профорієнтаційною діяльністю різноманітних практичних заходів спрямоване на те, щоб дати студентам можливість відчутти реальність педагогічної

праці, її виклики та радощі. Практичний досвід допомагає молодим спеціалістам краще розуміти своє призначення в професії, формує професійну ідентичність та мотивує до постійного самовдосконалення. Таким чином, акцент на практичну підготовку і глибоке ознайомлення зі специфікою педагогічної роботи сприяє формуванню в студентів позитивного ставлення до професії, зміцненню їхнього бажання залишитись у ній на все життя і служити великої меті - освіті та вихованню наступних поколінь.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
2. Боднар, О. Управління профорієнтаційною діяльністю у ЗНЗ . Директор школи. 2014. Липень (№13-14). С. 21-24.
3. Отрошенко Н. Профорієнтація учнів загальноосвітньої школи як соціально-педагогічна проблема. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN1/r2/07onlysp.pdf>
4. Ошуркевич Н., Потіха З. Сучасний стан і проблеми професійної орієнтації молоді в Україні та Канаді. Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: педагогічні науки) випуск № 3-4 (56-57), 2018. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/36854/1/N_Oshurkevych_Z_Potikha_NDLOSV_2018_3-4_NPO.pdf
5. Лозовецька В. Т. Професійна орієнтація молоді в умовах сучасного ринку праці: Монографія. Київ: ІІТО НАПН України, 2012. 157 с.
6. Панов М.С. Професійна адаптація та реадaptaція в контексті професійної реалізації особистості в умовах сучасного соціуму. Psychological journal. 2019. Volume 5 Issue 11. С.177-190.